

Een tablet of smartphone kan mensen helpen die niet meer kunnen spreken met hun eigen stem. Er bestaan hiervoor meerdere bruikbare toepassingen (apps). We adviseren dit vooral als snel inzetbare oplossingen en voor mensen die buiten de terugbetaling van het VAPH vallen. De toestellen en apps zijn meestal veel goedkoper en meer ingeburgerd dan meer kwaliteitsvolle communicatieprogramma's en toestellen. Hierdoor is de drempel vaak veel lager om ondersteunde communicatie te gaan gebruiken.

Naast deze eenvoudige toepassingen op tablets, bestaan er ook uitgebreide communicatieprogramma's voor Windows computers en tablets. Deze zijn vaak efficiënter en veel beter aanpasbaar aan complexe noden. Voorbeelden hiervan zijn [Mind Express](#) en [Grid3](#). Hieronder geven we een overzicht van toepassingen voor iOS en Android waar we bij Modem goede ervaringen mee hebben voor Nederlandstalige gebruikers.

MET TEKST COMMUNICEREN, IOS

STANDAARD MOGELIJKHEDEN

Standaard kan je op de iPad/iPhone iets intypen in een notitie en laten uitspreken. Hiervoor selecteer je eerst de tekst, vervolgens moet je tikken op 'Spreek uit'. Motorisch moet je hiervoor wel voldoende vaardig zijn met het aanraakscherm. Het voorlezen kan enkel met een vrouwenstem. Met deze gratis toepassing zijn sommige mensen al voldoende geholpen.

Om dit mogelijk te maken moet je bij de instellingen → algemeen → toegankelijkheid → 'spreek selectie uit' instellen.

Je kan eventueel ook het volledige scherm laten uitlezen, maar dat is voor communicatie minder interessant.

SPRAAK ASSISTENT AAC

Dit is een goedkope app die uitspreekt wat je zelf typt. Je kan ook werken met vooraf (zelf) aangemaakte woordkaarten of zinnen. Je kan veel pagina's en categorieën aanmaken. De app kan ook woorden en zinnen die in de kaarten zitten voorspellen tijdens het typen. Hierdoor heb je veel minder toetsaanslagen nodig. Woorden kan je eventueel ondersteunen met afbeeldingen.

Richtprijs: 10€

TOETSENBORDEN MET WOORDVOORSPELLING

De meeste apps kan je combineren met een toetsenbord met woordvoorspelling. Dit kan de communicatiesnelheid sterk verhogen.

SWIFTKEY heeft momenteel de krachtigste woordvoorspelling met maximaal drie woorden.

Richtprijs: gratis

Alternatieven:

KEEBLE: aanpasbaar voor kinderen en voor personen met een beperking, €28

A.I.TYPE: het formaat van het toetsenbord is flexibel aanpasbaar (gratis)

PREDICTABLE is een app voor tekstcommunicatie met een groot ingebouwd toetsenbord, goede woordvoorspelling en standaardzinnen. Je kan de standaard zinnen ook ondersteunen met afbeeldingen. Tekst kan je doorsturen naar andere apps zoals e-mail, sms en Facebook. Reeds getypte zinnen kan je makkelijk terug bekijken via de geschiedenis.
Richtprijs: €180

Proloquo4Text is heel erg vergelijkbaar met de vorige maar heeft iets meer mogelijkheden, vooral op het grotere scherm van een iPad. Uiteraard is er een goede woordvoorspeller. Maar ook zinsvoorspelling, snelzinnen en zinnen onderverdeeld in categorieën zijn mogelijk. Getypte zinnen worden steeds bijgehouden in een geschiedenis. Proloquo4Text heeft ook een systeem waarbij je makkelijk kan wisselen tussen twee gesprekken waarbij de app deels getypte zinnen bijhoudt, terwijl je iets anders typt. Ook hier kan je zinnen doorsturen naar andere apps zoals e-mail, sms, Facebook, ...
Richtprijs: € 129,99

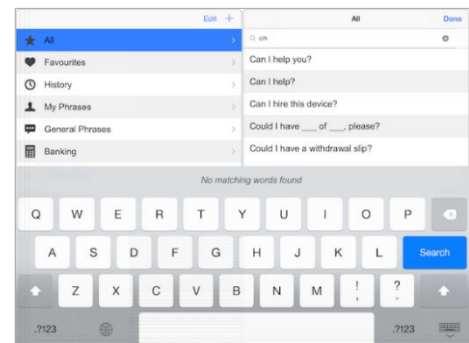
GRID is een reeks van drie verschillende producten:

1. **Grid Player** (gratis) is een app voor iPad en bevat communicatieboeken voor tekst- en symboolcommunicatie. De communicatieboeken zijn enkel aanpasbaar indien je een licentie hebt voor Grid3. Zonder licentie is het vooral interessant om communicatiesoftware te tonen of tijdelijk uit te proberen.
2. **Grid3** (€450) is bijzonder flexibele en uitgebreide communicatiesoftware voor Windows. Communicatieboeken kan je volledig op maat maken en zowel de structuur, de inhoud als de bedieningswijze aanpassen. Communicatieboeken die je in Grid3 aanpast en maakt, kan je op je iPad gebruiken met Grid Player en met Grid for iPad.
3. **Grid for iPad** (€400 of €12/maand) combineert de twee voorgaande in één app voor iPad. Hierin kan je wel communicatieboeken aanpassen. Het heeft bijna alle mogelijkheden van Grid3. Het is een van de meest uitgebreide en flexibele communicatie-apps.

CLAROCOM is een gratis, Engelstalige app die dankzij de ingebouwde stem van iOS ook Nederlands (vrouwelijk!) spreekt. Maar de app is wel volledig Engelstalig. De ingebouwde zinnen en uitdrukkingen, moet je zelf vertalen naar het Nederlands. Woordvoorspelling is niet ingebouwd, maar er bestaan ondertussen toetsenbordapps die je in combinatie kan gebruiken (vb. **Swiftkey**) die dit wel bieden. Andere mogelijkheden zijn vergelijkbaar met Predictable & Proloquo4Text.

Richtprijs: gratis beperkt, €19 uitgebreid

MET TEKST COMMUNICEREN, ANDROID

STANDAARD MOGELIJKHEDEN

Standaard zitten er tekst naar spraakmogelijkheden in elk Android toestel. Het is echter heel afhankelijk van type en merk welke mogelijkheden jouw toestel biedt. Zoek bij de instellingen naar toegankelijkheid, daar vind je de verschillende mogelijkheden.

SPRAAK ASSISTENT is een gratis app die uitspreekt wat je zelf typt. Je kan ook werken met vooraf (zelf) aangemaakte woordkaarten of zinnen. Je kan categorieën aanpassen en toevoegen (betalend). Woorden en zinnen die in de woordkaarten staan, kan het systeem voorspellen tijdens het typen. Deze app heeft bijzonder veel aanpassingsmogelijkheden.

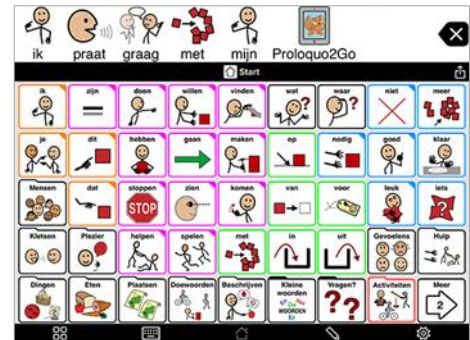
Richtprijs: gratis (€6 voor onbeperkt aantal categorieën)

MET AFBEELDINGEN COMMUNICEREN, IOS

PROLOQUO2GO is een communicatie-app gebaseerd op pictogrammen om communicatievaardigheden te vergroten. De app is gebaseerd op het Crescendo vocabulaire. Deze is gebouwd op de nieuwste inzichten in ondersteunde communicatie en vertrekt vanuit kernwoordenschat en integreert mogelijkheden om goed te kunnen modelleren. Kernwoordenschat en modelleren stimuleert niet enkel de communicatie maar ook de taalontwikkeling.

Richtprijs: €280

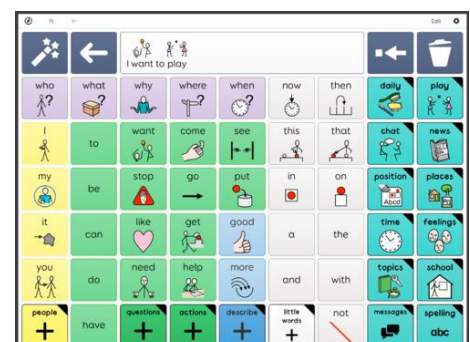

GRID is een reeks van drie verschillende producten:

Grid Player (gratis) is een app voor iPad en bevat communicatieboeken voor tekst- en symboolcommunicatie. De communicatieboeken zijn enkel aanpasbaar indien je een licentie hebt voor Grid3. Zonder licentie is het vooral interessant om communicatiesoftware te tonen of tijdelijk uit te proberen.

Grid3 (€450) is bijzonder flexibele en uitgebreide communicatiesoftware voor Windows tablets communicatiecomputers. Communicatieboeken kan je volledig op maat maken en zowel de structuur, de inhoud als de bedieningswijze aanpassen. In Grid3 kan je gebruik maken van heel wat Nederlandstalige communicatieboeken die online worden gedeeld. Ook communicatieboeken die uitgaan van kernwoordenschat en modelleren zijn beschikbaar. Communicatieboeken die je in Grid3 aanpast en maakt, kan je op je iPad gebruiken met Grid Player en met Grid for iPad. Met Grid3 op Windows kan je ook op een aangepaste manier e-mailen, sms'en, surfen op internet, de computer bedienen, enzovoort.

Grid for iPad (€400 of €12/maand) combineert de twee voorgaande in één app voor iPad. Hierin kan je wel communicatieboeken aanmaken en aanpassen. Het heeft bijna alle mogelijkheden van Grid3. In Grid for iPad kan je ook gebruik maken van heel wat Nederlandstalige communicatieboeken die online worden gedeeld. E-mailen, sms'en, aangepast surfen op internet en het bedienen van de iPad, zijn niet mogelijk vanuit deze app. Het is een van de meest uitgebreide en flexibele communicatie-apps.

CoughDrop is een communicatiesysteem met symbolen dat beschikbaar is als website en als app op alle mogelijke systemen: Windows, Android, iOS, ... Op al deze platformen werkt CoughDrop identiek hetzelfde. Omdat alles op internet staat, is het delen van communicatiepagina's en communicatieboeken heel makkelijk. Je kan boeken zowel openbaar als privé delen. Je kan aanpassingen ook vlot van het ene naar het andere toestel en dus van de ene gebruiker naar de andere overzetten. Voor begeleiders is het systeem Engelstalig, maar Nederlandstalige communicatieboeken zijn geen probleem. Het vertalen van gedeelde boeken naar het Nederlands gaat ook heel vlot. CoughDrop maakt hiervoor gebruik van automatische vertaling, de foute vertalingen kan je zelf vlot aanpassen. CoughDrop is ook te gebruiken zonder internetverbinding.

Richtprijs: gratis voor begeleiders,
gebruikers: 1^e 2 maand gratis, \$6/maand of \$200/5 jaar

GoTALK NOW is een communicatieprogramma op iPad met vrij veel mogelijkheden. Er zijn heel wat instelmogelijkheden, veel symbolen zijn bij geleverd en het is ook voor het aanmaken van communicatieboeken vrij eenvoudig in gebruik. GoTalk Now bevat bij aankoop geen kant en klare communicatie-boeken. Het aanmaken en aanpassen van communicatie-boeken is eenvoudig, maar behoorlijk tijdrovend. In elke cel moet je steeds opnieuw afbeelding, layout, en actie instellen. Een databank met Nederlandstalige PCS-symbolen is apart aan te kopen (€50). Hiermee kan je iets sneller pagina's vullen met symbolen. Het programma zelf is Engelstalig, maar voor de eindgebruiker kan alles Nederlandstalig zijn. Je kan werken met een rooster van symbolen of woorden. De zinsbalk bovenaan kan je aan- of uitzetten. Ook een 'Visual Scene Display' is mogelijk, dit is een foto (vb groepsfoto, keuken, kleerkast, ...) waarop je spraakboodschappen plaatst.

Richtprijs: € 89 (gratis lite versie met max 3 pagina's)

Andere interessante apps: www.elinespreekt.nl, www.touchtotell.com

Met afbeeldingen communiceren, ANDROID

MET AFBEELDINGEN COMMUNICEREN

Android biedt duidelijk veel minder verschillende apps dan iOS. Heel wat apps werden ooit ontwikkeld voor Android, maar staan nu stil of bestaan enkel nog op iOS. Er zijn wel enkele mogelijkheden, maar toch van mindere kwaliteit.

COUGHDROP is de enige app die ons momenteel bekend is en die identiek dezelfde mogelijkheden heeft op alle systemen (zie hierboven bij iOS).

MYTALKTOOLS is een andere app die bestaat voor Android en voor iOS. MyTalkTools is ook een systeem dat werkt via een online platform waardoor het uitwisselen van (aangepaste) communicatieboeken vlot gaat. MyTalkTools is ook bijzonder veelzijdig, maar niet altijd intuïtief in gebruik, niet altijd stabiel en de website waarop je communicatieboeken maakt is vaak te traag.

Richtprijs: €210 & gratis versie waarmee je al heel wat kan uitproberen

Andere communicatie-apps voor Android: [JabTalk](#) (gratis), [LetMeTalk](#) (gratis), [PiktoPlus](#)

EIGENSCHAPPEN VAN IOS (IPAD & IPHONE) VOOR COMMUNICATIE

Voordeel van iOS is dat er speciale beschermhoezen voor zijn. We zetten er enkele op een rijtje : [Big Grips Lift](#) (ook voor iPad Mini & Pro): een rubberen, lichtgewicht hoes met een statiefje. Te verkrijgen bij www.rdgkompagne.nl of www.edupro.nl voor ongeveer € 60.

De [Kidscover](#) (ook voor iPad mini) is ook een zacht rubberen hoes en handig draagbaar door het handvat dat tevens ook statief is. Te verkrijgen bij www.kidscover.nl voor € 40.

In de gewone computerwinkel vind je ook heel wat robuuste hoezen, vaak zijn deze iets zwaarder en hebben ze geen handvat. Voorbeelden hiervan zijn [Otterbox Defender](#),

[Gumdrop](#) en [Griffin Survivor Case](#).

Een ander belangrijk voordeel van iOS is dat er heel wat instellingen zijn om het toestel beter toegankelijk te maken voor personen met verstandelijke, motorische en/of visuele beperkingen.

[Meer informatie over toegankelijkheid van iOS via deze link.](#)

Sinds iOS 13 is het ook op een iPad mogelijk om een muisalternatief aan te sluiten.

De standaard ingebouwde stem van iOS (Ellen, Vocalizer) is van iets mindere kwaliteit, maar je kan een betere versie gratis downloaden via de instellingen. Andere stemmen koop je in de communicatie-app zelf. Indien je meerdere communicatie-apps gebruikt, moet je dus ook meerdere stemmen kopen.

EIGENSCHAPPEN VAN ANDROID-TOESTELLEN VOOR COMMUNICATIE

Een voordeel van Android is de diversiteit en goede kwaliteit computerstemmen. Deze zijn apart aan te kopen apps. Hierdoor kan je ze in alle communicatie-apps gebruiken. [Acapella \(Zoe, Jeroen, Sofie\)](#), [Vocalizer \(Ellen, Koen, vroeger RealSpeak\)](#)

Android tablets zijn vaak goedkoper dan iPad. Maar let op met goedkopere Android tablets omdat dit regelmatig verouderde toestellen zijn! De meest recente toestellen zijn vaak iets duurder dan een iPad.

Op elk Android toestel kan je een muis(alternatief) aansluiten. Dit is een grote meerwaarde voor personen die niet met het aanraakscherm kunnen werken. Hiervoor heb je een klein extra kabeltje nodig (male micro usb -> female usb).

Voor de meeste Android-tablets bestaan er weinig hoezen enkel voor Samsung toestellen is de keuze uitgebreid: [Kids Proof Cover Samsung Galaxy Tab](#), [Gumdrop](#) en [OtterBox Defender](#), [Griffin Survivor](#).

Opent de gebruiker vaak (ongewenst) instellingen en andere apps? Dan kan je gebruik maken van een alternatief bureaublad. Op dit bureaublad kan alles dan veel groter worden en je kan andere apps en instellingen volledig afschermen. Enkele voorbeelden: [Big Launcher](#), [Kids Place](#), [Kids Shell](#)

CONCLUSIE?

Een tablet kan ingezet worden om de communicatie te ondersteunen. Dit om snel iets voorhanden te hebben of om uit te proberen of iemand met een dynamisch communicatiehulpmiddel geholpen is. Nadelen zoals een hoes, montage, beperkte levensduur van de batterij, beperkt volume, beperkte mogelijkheden voor alternatieve bediening en beperkte lange termijnservice, zijn ook heel belangrijk om mee in overweging te nemen!

Overweeg dus zeker ook communicatiesoftware en -toestellen die specifiek ontwikkeld werden voor mensen met een communicatieve beperking: www.jabbla.com, www.skilate.com. De meerprijs biedt ook heel wat meerwaarde.